Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

NOV 8 1921

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. Число 256. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 2. падолиста, 1921. VOL. XXIX. No. 256. Jersey City, N. J., Wednesday, November 2, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

СУД ЗАБОРОНЯЄ ОРГАНІЗУВАТИ МАЙНЕРСЬКУ ЮНІЮ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 31. жовтня. — Згідно зі заповідженим з гори заміром суддя федерального окружного суду в сім місті, А. Б. Ендерсон, видав нині далекосяглий судовий заказ проти майнерських юній.

Суд забороняє майнерській юнії Юнайтид Майн Веркерс оф Америка уживати „усіх або якихнебудь средств" для зюніонізовання (зорганізовання в юнії) майнерів з Західній Верджінії. Суддя каже в своїй забороні, що ся юнія змовилася з властителями копалень вугля в так званім центральнім дистрикті стейту, умовилася з ними щодо заплати для робітників, ба навіть внеднала собі „систему відтягання („чек-оф систем"), на основі котрого копалняне підприємство відтягає при виплаті робітникови його вкладку до юнії та передає її само до юнії; на думку суду, такі умови межи майнерськими юніями та властителями копалень мають на ціли не допустити до торговлі вуглем тих копалень, що не мають з юніями таких умов, себто копалень в південно-західній части стейту Вест Верджінія. В своїй забороні суд забороняє також юнії обирати фонди від когоб се не було, а майнерським підприємствам давати гроші юніям.

Рівночасно судове рішенне заявляє, що суд не збороняє юнії платити страйкові запомоги страйкуючим майнерам в Західній Верджінії, що тепер живуть в шатрах.

НЮЙОРСЬКІ ВІЗНИКИ ВИХОДЯТЬ НА СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 1. падолиста. — Дванайцять тисяч нюйорських візників, працюючих у молочарських підприємствах, вийшло нині на страйк за висшу заплату.

В Медисон Ґарден відбулися великі збори візників, які постановили одноголосно почати страйк. Підприємці заявили зараз, що вони приймають визов і що вони будуть на будуче вести свої підприємства як „отверту шапу" (не признаюче юнії підприємство). Вони заповіли, що будуть старатися наняти страйколомів до роботи, але вони не сподіються скоро доручити молоко до домів людий, як давнійше, але будуть старалися доручити його до якихсь публичних місць, примірoм до шкіл. На просьбу підприємців міські власти обіцяли дати страйколомам подостатком поліційної охорони.

Причиною страйку являється незгода щодо робітничої заплати. Коли робітникам вийшов юнійний контракт, підприємці предложили робітникам умову на тих самих услівях, що вона існувала давнійше, але робітнича юнія відкинула пропозицію (предложенне) та зажадала підвишки заплати о 5 долярів тижнево та два тижні вакацій на рік. Візники були плачені по 35 долярів на тиждень та діставали 2 процент з колектованих ними від споживачів молока гроший.

СЕНАТОР ПІДНОСИТЬ ВАГУ ВАШІНҐТОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 31. жовтня. — Сенатор Своносн з Верджінії в промові перед сенатом представляв значінне вашінґтонської конференції для зменчення видатків на зброєння.

На думку сього сенатора, цивілізація світа стоїть перед руїною, якщо держави не згодяться на зменченне видатків на будучі війни. Він покликувався на американських учених, котрі обчислили, що в році 1910. американський народ мав приходу 30 міліярдів долярів; з того уряд зібрав 3 процент титулом податку. Десять літ пізнійше, в 1920. році, американський народ має коло 50 міліярдів долярів річного приходу, а уряд побирає з того коло 10 процент на свої видатки. Значиться, американський уряд витискає з американського народа понад три рази більше гроша на урядові видатки тепер, як він витискав десять літ тому назад. Народний маєток не збільшився навіть два рази, а тимчасом народні видатки збільшилися понад три рази. Коли до видатків федерального уряду додати видатки, роблені стейтовими та місцевими владами, то покажеся, що самий уряд видає коло одної шестої частини усіх приходів цілого народа .Коли так піде дальше, то народ мусить зруйнуватися. Сенатор виводив, що головною точкою у видатках уряду являється видаток на війну. З того Своносн робив заключенне, що ціла цивілізація буде зруйнована, як вашінґтонська конференція не придумає якого справжнього средства на зменченне видатків на війни.

Сенатор Своносн є визначним членом сенатового комітету для справ фльоти. За демократичного уряду він був головою сього комітету.

АМЕРИКА НЕ БУДЕ ЗМІНЯТИ ПОЛІТИКИ СУПРОТИ СОВЕТІВ.

ВАШІНҐТОН, 31. жовтня. — Американські урядники дивляться на недавні пропозиції московського большевицького уряду заплатити довги царату як на спробу большевиків приєднати собі французький уряд. Нота Чичеріна про бажанне московського уряду має передовсім мати на ціли наклонити Францію змінити всою політику супроти Москви.

Сі старання московських большевиків не будуть мати впливу на вашінґтонський уряд, котрого становище супроти большевиків уже було добре означене секретаром стейту Гюзом та його попередниками. Пропозицію большевиків признати Росію за ціну признання большевиками царських довгів американський уряд не уважає достаточною для такого признання. Так само виключеною уважається тепер всяку конференцію з російськими большевиками.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕТРУШЕВИЧ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 1. ПАДОЛИСТА, — НА РУКИ ГАЛИЦЬКОЇ МІСІЇ У ВАШИНҐТОНІ НАСПІЛА СЛІДУЮЧА КАБЛЕҐРАМА ВІД ПРЕЗИДЕНТА ПЕТРУШЕВИЧА ДО ОПУБЛІКОВАННЯ В УСІХ ЧАСОПИСЯХ:

В СЛАВНІ РОКОВИНИ 1. ПАДОЛИСТА, ІМЕНЕМ ВСЕГО НАРОДА ГАЛИЦЬКОЇ РЕПУБЛИКИ, СКЛАДАЮ ДОРОГИМ АМЕРИКАНСЬКИМ ЗЕМЛЯКАМ ГОРЯЧУ ПОДЯКУ ЗА ЇХ ПОЛІТИЧНУ І ФІНАНСОВУ ПОМІЧ В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ РІДНОГО КРАЮ. В ЄДНОСТИ І НЕЗЛОМНОСТИ НАША ПОБІДА!

ПЕТРУШЕВИЧ, ПРЕЗИДЕНТ.

НОРТ ДАКОТА ВІДКЛИКУЄ СВОЇХ УРЯДНИКІВ.

ФАРҐО, НОРТ ДАКОТА, 29. жовтня. — Вибори в стейті Норт Дакота, за котрими слідив цілий край з великим зацікавленнєм, скінчилися програною дотеперішнього уряду. Поважна більшість відданих голосів заявилася за відкликаннєм урядників з так званої Непартійної Ліґи (Нон-Партизен Ліґ), котра правила стейтом майже шість літ і за той час позаводила цілий ряд далеко йдучих суспільних реформ в напрямі державної господарки.

ВИЛСОН ДІСТАВ НОВИЙ НАПАД ХОРОБИ.

Як доносять з Вашінґтону, бувший президент знов заслаб поважно, так що не міг навіть вийти привитати французького ґенерала маршалка Фоша, що приїхав з Франції. Лікар Вилсона заявляє, що се не є повторенне давнього параліжу, а лише хороба жолудка, яка має своє жерело в тому, що Вилсон не може рухатися через свій параліж.

ВИРУБ ЛІС В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

На протязі 1920-го року вирубано з американських лісів 33.798 міліонів кубічних стіп дерева вартости 1.299 міліонів долярів. В порівнаню зпопередними роками продук ція дерева зменшилася, та ще ні в однім з попередних років на американське дерево не поставлено такої дорогої ціни — тисяч триста мілінів.

Більш як третина всего американського дерева походить з трех лісових стейтів з понад Тихого Океану (Вашінґтон, Ореґон і Каліфорнія), друга третина з восьми південних стейтів (Луізіяна, Міссіпі, Аркенсас, Алабама, Тексас, Норт Каролайна, Вирджінія і Флоріда), решта з прочих лісів розкинутих по всій Америці.

ПОРОМ ЗАЇХАВ НА ПІДВОДНУ СКАЛУ.

В неділю рано над полудневою частиною міста Ню Йорку розлягалася така густа мрака, що один пором, що переправляє людий з острова Манґетан до Стетен Айленд, змилив з дороги і заїхав на підводну скалу і застряг на тій так, що мусів ждати кілька годин, заким його звідти витягнули. Пасажири не були в небезпеці.

В наслідок тої самої мраки два поїзди надземної зелізниці наїхали в Бруклині на себе на одній стації. Наслідком з удареня 20 осіб понесло більше або менчі тілесні ушкодження.

КООПЕРАТИВНА ОХОРОНА ЗДОРОВЛЯ.

—o—

Сто тисяч членів, з того в Ню Йорку трийцять дві тисячі, майже виключно Жидів, має робітнича кооперативна організація „Арбайтер-Рінґ" („Робітничий Круг" — Ді воркер'с Сиркл). Діяльність того великого „кружка" дуже широка і різнородна; між иншим, серед жидівських робітників в Америці він є головною запомоговою (бенефітовою) організацією, що дає грошеву допомогу своїм членам в случаю хороби або каліцтва і де робітник може забезпечити свою родину на случай смерти.

Та окрім того „Арбайтер-Рінґ" зорганізував своїх членів в окрему кооперативу задля медичної допомоги і лікарської опіки. На ту ціль нежонатий член платить сімдесять центів на три мсіяці, жонатий одного доляра і двайцять центів. За те член дістає в кожній потребі лікарську опіку і пораду, жонаті також для своїх жінок і дітей до вісімнайцятого року. Лікарем організація платить по сорок пять центів нежонатого члена і по девятьдесять пять центів від жонатого. Доктори дістають таким способом від орґанізації від тисячі до чотирох тисяч долярів на рік і за те мають занятись хорими членами даром, без ніяких окремих оплат з їхнього боку.

В Ню Йорку пятнайцять тисяч членів „Арбайтер-Рінґу" забезпечило собі тим способом лікарську опіку. Орґанізація наймає для них трийцять-двох лікарів і одинайцять спеціялістів.

За два роки в орґанізації лишилося надвишки десять тисяч долярів і за ті гроші „Арбайтер-Рінґ" відкриває тепер для своїх членів аптики. Зразу була думка продаати їм ліки по ціні своїх коштів, та вкінци рішено давати їм усі ліки й медицини, які лікар припише, зовсім даром, так як членські оплати покривають всі кошти. „Арбайтер-Рінґ" удержує теж для своїх членів санаторію для сухітників.

НАСЛІДКИ ОСІННОЇ ЗАБАВИ.

Як подаєсь урядово до відома, в однім нюйорськім стейті від початку осінного сезону на польовання забито 9 людий через помилку підчас польовання. Більшість случаїв приписують неуважности, передовсім неувазі при стріляннію. Двох стрілців убито, бо їх взято за куропатки, а одного, як його взято за серну.

ГОСПОДАРСЬКА ЗЕМЛЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

З усеї землі в Злучених Державах лиш не ціла половина загосподарена, значить занята фармами і використана для хліборобства. Тому й думають, що в Америці лишилися ще безмежні простори не використаної ріллі. І справді сільським господарством (фармами) не занято ще цілий біліон (тисячу міліонів) акрів землі. Та більша частина того велетенського простору зовсім не здатна для продукції хліба і ніколи не буде здатна. Тільки меншу частину можнаби ще загосподарити і то великим трудом і великими коштами на виpуб лісів, викорчування зрубу, висушення багниц, проведення канал на сухі пустарі штучний навіз та всякі меліорації.

Землі не прибуває, а населення зростає і в 1950 році в Америці вже буде звиш півтораста міліона людности. Та вже тепер одною з головних проблем американської національної екомії є питання, що робити з дотеперішними земельними неужитками, чи виправляти їх для хліборобства, чи покищо або й на завше залишити для лісів і пасовиска.

Сими дням секретар земельних справ Уолес назначив комісію з шести ґеолоґів, аґрономістів для переведення оглядин і клясифікації тих неужитків, з окрема безводних земель на Заході, багниц і лісових зрубів по всій Америці, для вирішення питання, скільки землі ще можна буде ужити для хліборобства, а що можна буде хиба засадити новим лісом або й лишити пусткою.

ДИВНИЙ ВИРОК СУДДІ.

В нюйорськім суді ставав якийсь Чарлс Гемилтон, обжалований за те, що уживав для себе гроший, зібраних буцімто для побочи других бідних людий. Підчас переслухання обжалованого вийшло на верх, що він служив в американській армії підчас великої війни, брав участь підчас кровавої битви під Шато Тієрі, був в другій битві взятий в полон, і вернув звідти по скінченню війни. За свою відвагу він дістав ріжні відзнаки від американських і французьких військових властий. Обжалований не перечив вини, а суддя, вислухавши його історію, пустив його свобідно домів, зажадавши від нього слова чести, що він буде на будуче провадити краще життє.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД ГОДИТЬСЯ ПРИЗНАТИ ЦАРСЬКІ ДОВГИ ЗАГРАНИЧНИМ КАПІТАЛІСТАМ

КОМІСАР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ, ЧІЧЕРІН, ВИСЛАВ НОТУ ДО АЛІЯНТСЬКИХ ДЕРЖАВ, В КОТРІЙ ЗАЯВЛЯЄ ЗГОДУ ПРИЗНАТИ ЦАРСЬКІ ДОВГИ, ЯК АЛІЯНТИ ПРИЗНАЮТЬ СОВЕТСЬКИЙ УРЯД І ЗАКЛЮЧАТЬ З НИМ УМОВУ.

РИҐА, столиця Латвії, 30. жовтня. — Тут одержано з російської (большевицької) урядової телеґрафічної аґенції „Роста" урядове потвердженнє, що російське советське правительство згодилось, під певними умовами, признати заграничні довги бувшого російського царського уряду.

Телеґрама аґенції „Роста" повідомляє, що советський комісар заграничних справ, Юрій Чічерін, вислав дня 28. жовтня, 1921, ноту до правительств Великої Британії, Франції, Злучених Держав Америки, Італії і Японії, в якій сказав, що советське правительство згодиться признати давні російські заграничні довги, затягнені до 1914-ого року, під умовою, що другі держави признають Росії певні привілеї, які уможливлять їй практичне виконаннє тих зобовязань.

Комісар Чічерін каже в ноті, що соєтське правительство ставить умовою признання заграничних довгів, щоби аліянтські великі держави заключили остаточний мир з советською Росією і признали советське правительство.

Далі Чічерін предкладає в сій ноті, щоб аліянти й Америка ксликали сейчас міжнародню конференцію, яак розглянула би домагання держав до Росії і російські претенсії до них, та виготовила остаточний мировий договір.

Чічерін покликується на конференцію в Брукселі, столиці Бельґії, кажучи, що вона заявила, що кредити на запомогову акцію для Росії можна признати лише тоді, коли теперішній російський уряд признає заграничні довги, затягнені давніми російськими правительствами. Про сю постанову брюксельської конференції досі не повідомлено російського правительства. Одначе — каже Чічерін — російське правительство, з огляду на голоднечу серед мас російського народу, не буде зважати на складність дипльоматичної етикети і тому вважає своїм обовязком сейчас проголосити своє становище до брюксельської постанови.

Він каже, що советське правительство хотіло би заключити економічний договір. Воно все було готове признати великі користи і зиски заграничним капіталістам і тепер готове теж признати їм великі концесії, а зокрема Франції, для якої признаннє царських довгів є дуже важною справою (Росія винна Франції 30 біліонів золотих франків).

ВІЙСКА ПЕТЛЮРИ УВІЙШЛИ НА УКРАЇНУ.

ПРИЙШЛИ З ГАЛИЧИНИ НА ПОДІЛЛЄ. — МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД ПРОТЕСТУЄ „ПРОТИ НАЇЗДУ НА РОСІЮ".

ВАРШАВА, столиця Польщі, 31. жовтня. — Советське посольство оголосило, що знова вибухла війна на Україні між большевицькими війсками і білими частинами, які прибули на Україну з Польщі.

Советське посольство звернулося з острим протестом до Польщі проти нарушення невтральности.

Оповіщенне советського посольства звучить:

„Українські війска Петлюри, під командою ґенерала Тютюника, наїхали на Росію (?!!).

„Вони вже заняли Гусятин і Городок, а тепер ведеться битва кругом Каменця Подільського.

„Війска Петлюри прибули з Польщі (?!!) безперервним походом. Помагали їм польські військові і зелізничі власти.

„Наїзд (?!!) зійшовся рівночасно з наміреним повстанием на Поділю, яке викликано із заграниці і тому легко його здушено.

„Московський советський уряд вважає, що се є повтореннє польського наїзду.

„Советське посольство запротестувало в польському міністерстві заграничних справ".

Польське міністерство заграничних справ заявляє, що нічого не знає ані не бере на себе одвічальности за сю подію.

УСПІХ ЛЛОЙДА ДЖОРДЖА.

ЛОНДОН, 31. жовтня. — Премієр Ллойд Джордж осягнув нині новий успіх своєї красорічивости в палаті громад. По його промові, в якій він обороняв становище правительства в переговорах з ірляндськими представниками, відбулось голосованнє над внесеннєм юніоністів (консерватистів). Се внесенне впало 439 голосами проти 43. В сей спосіб парлямент дав Ллойдови Джорджови признаннє й оставив йому свобідну руку в дальших переговорах з Ірляндцями.

АЛІЯНТИ ПРОТИВЛЯТЬСЯ ВІЙСКОВІЙ ІНТЕРВЕНЦІЇ ПРОТИ УГОРЩИНИ.

ЛОНДОН, 31. жовтня. — Аліянтські великі держави повідомили „малу антанту", себто Чехословаччину, Румунію і Юґославію, що вони як найсильнійше противляться всякій акції „малої антанти" для інтервенції (війскової) проти Угорщини в теперішний час.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРО ДЕМОНСТРАЦІЇ В ОБОРОНІ ГАЛИЧИНИ.

Терпеливість галицьких Українців кінчиться. Їх нерви далі не можуть перенести розбоєм накиненої їм ляцької неволі. Діло молодого Степана Федака у Львові се протест не одного чоловіка, але цілого народу, в імени якого він виконав се діло, і для якого він посвятив своє життє. Народ далі не може терпіти ляцьких кайдан і кричить в розпуці перед усім світом.

Але не тільки Українці Галичани в старому краю терплять ляцькі муки.

ТІСАМІ МУКИ ДУШЕВНО ПЕРЕЖИВАЮТЬ ТАКОЖ УКРАЇНЦІ ГАЛИЧАНИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ І В КАНАДІ. І ВОНИ ТАКОЖ ДАЛЬШЕ НЕ МОЖУТЬ СПОКІЙНО ТЕРПІТИ ТИХ МУК.

Вони ждали спокійно разом зі старим краєм. Спокійно протестували і спокійно чекали полагоди визволу їх рідного краю аліянтами, котрі є правними господарями того краю.

Але і їх терпець урветься.

І повинен урватись, бодай до тої степени, щоб ми тепер зачали кричати проти поневолення нашої Галичини голосно, грімко, так щоб нас мусіли почути в цілому світі.

Ось тепер зїздиться нова світова конференція у Вашингтоні.

Чи не добре було-б тепер американським Українцям по всіх містах Злучених Держав і Канади вийти на улиці міст з голосними протестами. Так як робили Айриші і Айришки, коли не зважаючи, чи се кому до вподоби чи ні, ішли великими походами улицями міст з великими написами (сайнами) в руках, на яких було написано, проти чого демостранти протестують і чого домагаються.

Аж в сей спосіб звернули вони були увагу публичної опінії на події в Ірляндії.

А ми в тойсамий спосіб можемо звернути увагу публичної опінії на некольці відносини в нашій Галичині.

Якби так в Ню Йорку, в Шикаго і в Филаделфії рушило на улиці міста по 20.000 українських демонстрантів, а в других таксамо уладжено громадні демонстрації, то чейже світ мусить пізнати, що се злочин, який діється під опікою аліянтів, мусить бути страшний, коли аж такі маси двигнулись до громадного протесту.

Нині, коли Вашингтон збирається радити над замиренням світа, а Лях-наїзник намагається ще тугійші кайдани накласти на наш край, саме пора піднести в Америці грімкий голос за освободженнем нашого краю з рук кровавого ката.

ЩЕ ОДНО УСТУПСТВО МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ ПОЛЬСЬКИМ ІМПЕРІЯЛІСТАМ.

Коли московські большевики завоювали Україну, вони стали переслідувати кождий прояв українського національного життя, ідучи в московськім шовінізмі так далеко, що аж заборонили самостійну українську комуністичну партію. Сю політику большевиків появняв дехто як звичайний собі виплив московського націоналізму, не доглядаючи під тим ніякої глибшої політики.

Прийшли опісля факти, які свідчили про щось инчого. Прийшли були свого часу до західних частин України большевицькі війска і большевицькі комісарі стали голосити свою політичну програму, після котрої Східна Галичина має стати частиною польської комуністичної держави. Один большевицький комісар мав навіть лице заявити се публично на зборах польських робітників в Тернополи, хоч се не перешкаджало йому голосити, що большевики прийшли визваляти Східну Галичину з польської неволі.

Большевицьке „визволенне" галицьких Українців не вдалося. Але большевики не перестали своеї політики. В большевицькім центрі в Москві прийшов до великого впливу польський шовініст-комуніст Дзержиньський і хто знае, чи не йому передусім треба приписати те, що большевицька політика московського уряду супроти України пішла на стрічу вшехпольській політиці супроти України. Як відомо, вшехполяки обстоюють в заграничній політиці Польщі думку, що польські інтереси дадуться погодити з московськими інтересами; що головною кісткою незгоди межи Поляками та Москалями се урожайна та богата українська земля; що сю незгоду можна припинити, якби так Польща та Москва погодилися на поділ України межи себе, так щоби Польща взяла західну частину українських земель, а Московщина східну. На таку політику годилися навіть не вшехполяки, коли Польща бачила, що з Росією та Україною небезпечно воювати, а московські большевики правильно схиляються до сеї самої лінії, коли польські мужики показали їм, що нічого Москалям надіятися на суспільну революцію в Польщі. Ризький договір був власне виразом сеї спільної політики Польщі та Московщини супроти України, яка полягае на поділі України межи обі завойовниці. Переслідуванне українського національного руху Москалями на східній части України та Поляками на західній части України показуе на тиху згоду межи Москалями та Поляками в тій справі. Москалі посунулися в своїм шовінізмі так далеко, що навіть забороняють на Україні існованне української комуністичної партії, дозваляючи на існованне лише московським комуністам. Послідний конгрес Третого Інтернаціоналу в Москві зробив ще один крок в напрямі злуки большевицької політики з вшехпольською. Конґрес заборонив українським комуністам з Галичини називатися українськими комуністами. Видано приказ, щоби вони не важилися називатися Українцями. Зрештою з українською комуністичною партією Галичини зроблено те саме, що з українською комуністичною партією на Великій Україні. Її розвязано як самостійну партію, а прилучено до польської комуністичної партії. Українську комуністичну партію знесено по обох боках польсько-російського кордону; на будуче мае бути на схід від сеї границі лише московська комуністична партія, на захід лише польська.

Так обеднується вшехпольське визволенне України з большевицьким.

ГАЛИЧИНА І ДОГОВОРИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛИКИ І УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ РАДЯНСЬКОЇ РЕСПУБЛИКИ З ПОЛЬЩЕЮ.

(Від власного кореспондента).

В „Свободі"*) і в „Українській Трибуні"**) зустрів я передруковані статті канадійського „Українського Голосу" з твердженнем, неначе Петлюра (себто правительство Української Народньої Республики) не підписав ніякого документу, на основі якого Польща могла би підносити свої права до української Галичини.

Читачі „Свободи" з моїх статтей про Петлюру й його політику знають, що я не належу до тих, які з приводу нещасного союза Петлюри з Польщею стараються на голову Петлюри звалити все найгірше.

Тай отсю статтю пишу я не тому, щоб кинути на Петлюру чорне світло, а тому, щоб вияснити правдивий стан справи.

А сей правдивий стан справи такий, що „Український Голос" помиляється, бо документи, в яких Петлюра зрікся Галичини в користь Польщі, справді істнують.

Перший такий документ, се **декларація з 2. грудня 1919 р.,** зложена Місією Української Народньої Республики в Варшаві на руки делеґатів польського правительства. До справи Галичини відносяться два перші уступи декларації, які звучать:

„1) Територія Української Народньої Республики має бути установлена з такими кордонами: починаючи від Чорного Моря по ріці Дністру і від Дністра **між Польщею й Україною по ріці Збручу.** Далі кордон Української Народньої Республики на території бувшої російської імперії має прийти по західно-північній Волині і остаточне вирішенне тут кордону залежатиме від вирішення Мирової Конференції в Парижі. Далі на півночі, сході і півдні кордон буде установлений після опанування відповідних частий українським війском і відповідних переговорів з інтересованими державами.

„2) Національно-культурні права будуть забезпечені Полякам на Україні в тім самім ступні, що Українцям в Польщі. **Політичне становище Східної Галичини буде розвязане польським правительством** в порозумінню з представниками української народности, що замешкує сю провінцію".

Ся декларація говорить, що границя **„між Польщею й Україною йде поріці Збручу",** — значить, уважає Галичину частю Польщі. Далі говорить декларація, що **„політичне становище Східної Галичини буде розвязане польським правительством",** — значить, признає справу Галичини внутрішньою справою Польщі.

Другий документ, се **договір з 22. цвітня 1920 р.,** заключений у Варшаві між польським правительством і правительством Української Народньої Республики. Артикул II. сього договору звучить:

„II. Границі між Річю Посполитою Польською і Українською Народньою Республикою означуються таким способом: на північ від ріки Дністра **здовж ріки Збруча,** опісля **здовж бувшої границі між Австро-Угорщиною** й Росією до Вишгородка, від Вишгородка на північ через Кремінецькі узгіря, відтак по лінії на схід від Здолбунова, опісля здовж східних адміністраційних границь рівенського повіту, далі на північ здовж адміністраційної границі бувшої Минської губернії до місця, де її перетинає ріка Припять, відтак Припятою до її устя. Щодо повіту рівенського і дубенського пізнійше наступить тіснійше порозуміннє. Подрібне означеннє граничної лінії повинно бути переведене спеціяльною польсько-українською комісією, зложеною з відповідних знавців".

Сей артикул варшавського договору — так само, як вище подана варшавська декларація — постановляє, що границя **між Польщею й Україною** має йти на північ від Дністра **„здовж ріки Збруча, опісля здовж бувшої границі між Австро-Угорщиною й Росією",** — значить, Галичину зачислюється тут до Польщі.

Як варшавською декларацією з 2. грудня 1919 і варшавським договором з 22. цвітня 1920 правительство Української Народньої Республики (Петлюра) зреклося Галичини в користь Польщі, — так само **Совітська Росія й Радянська Україна зреклися Галичини в користь Польщі** прелімінарним мировим договором в Ризі з 12. жовтня 1920 і мировим договором в Ризі з 18. марта 1920.

Артикул II. мирового договору в Ризі з 18. марта 1921 постановляє:

„II. Обі договірні сторони, згідно з принціпом самовизначення України й Білоруси і постановляють, що східну границю Польщі, себто границю між Польщею з одної і Росією, Україною й Білорусю з другої сторони творить лінія здовж ріки Двини (тут іде докладне означеннє границі через білоруську й українську землю аж до Збруча) дальше **здовж ріки Збруча до її устя до ріки Дністра".**

Дальше артикул III. рижського договору постановляє:

„III. Росія й Україна зрікаються всяких прав і претенсій до земель положених на захід від границі, означеної в II. артикулі сього договору".

З сього бачимо, що рижський договір, означуючи границю між **Польщею й Україною „здовж ріки Збруча",** вважає Галичину за часть Польщі, а крім того Совітська Росія й Радянська Україна в артикулі III. рижського договору ще виразно зрікаються всіх прав і претенсій до земель, положених на захід від означеної границі, отже й на захід від Збруча, себто до Галичини.

Рижським договором большевики **самі себе осудили.** Бо перед тим вони аґітували проти Петлюри головно тим, що він запродав українську землю й український нарід в польську неволю. Рижським договором запродали українську землю й український нарід в польську неволю большевики.

Так представляються договори правительства Української Народньої Республики (Петлюри) і Української Соціялістичної Радянської Республики з Польщею в справі Галичини.

Гайдельберґ, 7. жовтня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

*) Число 210 з 9. вересня 1921, стаття: „Хто продав Галичину".
**) Число 123 з 30. вересня 1921, стаття: „Голос з Америки".

П. Карманський.

НІ, НЕ РИДАЙТЕ...

(La morte dei forti e spettacolo di dignita.)

З проклямації Г. Черускі 1848 р.

Ні, не ридайте, дочері країни,
Яку спотворив кровожадний Гун!
І на скрижалях, на гробах руїни,
Розбийте кобзу, стомлену, без струн.

Закаменійте у мертвечій тузі,
Як та Ніоба, й ласки не моліть!
І не давайте ваших серць нарузі;
Замкніть в них горе, чайте і терпіть...

Держіться кріпко! Най ніхто не знає,
Як сором смокче горду вашу честь,
Най в серці вашім тихо дозріває,
В пеленах скорби, дика, пяна месть!

Напійте овоч вашої утроби
Отруйним ядом лютого змия!
І влийте в серце сина дріжджі злоби,
Щоб він кипів під ляскіт нагая!

Щоб він, як той біблейний велит, вперся
В кольонну дому, де пирує кат;
Щоби в руїні навіть слід затерся
З кубла, що гріло плід нікчемних зрад!

Відень, 27. X. 1919.

ЛЬВІВ ЧИ КИЇВ?

І ЛЬВІВ І КИЇВ!

Нераз в останніх часах підноситься питаннє: Львів чи Київ? — себто, чи визволяти Українцям наперед Львів, чи наперед Київ; або, чи зачинати будову української держави від Львова чи від Києва або, чи Львів має визволити Київ, чи Київ Львів.

На се питаннє люди ріжно відповідають. Одні кажуть так, другі сяк. Одні повідають, що треба зачинати будову української держави від Львова, а другі, що від Києва. Повної згоди між ними нема. Гадки поділені і від часу до часу зі собою стираються.

В сій важній для Українців справі хочемо і ми отсе сказати своє слово. Наша відповідь є вже вгорі, зараз по запиті. А тут далі скажемо, чому ми дали таку відповідь.

Наша відповідь є така:

Будова держави се так як будова будинку. Держава — се свідомий зорганізований нарід, котрий признає свою окремішність і єдність і має свою державну машину, себто владу законодатну (парлямент), виконуючу (міністерство), судову; має цілу адміністраційну (управляючу) сіть по усьому краю; має війско; має школи, гроші, зелізниці, телеграфи, телефони і т. д.

Як нарід має таку орґанізацію у себе — то він є держава.

Українці хотять, аби Україна, а властиво **українська держава** сягала від Сяну по Кавказ і від Чорного моря по ріку Припять; аби обіймала 330.000 квадратових миль землі і 50 міліонів народу.

Наймудрійше було би запровадити відразу одну однакову державну машину на цілій Україні.

Але чи сила наша зробити се зараз і відразу?

Практика показала, що не сила.

Коли так, то наймудрійше було би запровадити таку державну машину на найбільшому просторі України, зі столицею Києвом, бо тоді Київ легко визволив би і меньші частини України, як Галичина, Буковина, Холмщина, Поліссє, Кубань.

Се є наймудрійше і тому треба се робити.

Але через те, що Українці поставлять собі яко першу мету визволити Київ і з Києва, як се бувало в старину, розширювати границі України, — **ще не виходить, аби до того часу чекати з визволом меньших земель українських.**

Бо наприклад Галичина то цілком не може чекати, бо Ляхи за короткий час її знищать. А зрештою нема жадного сенсу чекати. Чого чекати?

Отже ми тут повторяємо нашу першу відповідь: І Львів і Київ! А ще можна додати: І Чернівці, і Ужгород, і Холм, і Пинск, і Катеринодар!

Не шкодить, як не тільки Київ, але і його діти разом стануть вільні, А навіть і так не шкодить, як наприклад Львів стане скорше вільний від Києва. Львів не є спосібний самий визволити Києва, як міг би се зробити Київ для Львова, колиби вже був вільний, то правда. Але помогти йому у визволенню може.

Тут не ходить о се, аби Львів не був скорше вільний від Києва. Ходить лише о те, аби **як найскорше** всі українські землі були вільні.

Як вони тепер поділені і не мають змоги стануть разом до бою, то певна річ, що вони змушені боротись окремо. Але їх цілию, їх одинокою метою є: **злучитися в одну державу з одною столицею Києвом.**

Як перші Галичани і Буковинці вибються на волю, то їх стрільці підуть до Києва. А як перші вибються на волю Придніпрянці і Кубанці, то їх козаки прибудуть до Львова і там на Високому Замку застромлять вільний прапор синьожовтий.

Ніхто сьогодня не може знати, що станеться скорше, але кождий Українець повинен працювати, аби всі українські землі здобули волю **як найскорше,** без огляду на се, котра освободиться перша, а котра друга.

РОЗМОВА З ҐОРКИМ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Кореспондент „Дейлі Нюс" мав розмову зі славним російським письменником Максимом Ґорким, котрий пішов на большевицьку службу і став високим большевицьким достойником. Йому підчинено російських учених і письменників, від нього залежала судьба теперішної російської науки й літератури.

Ґоркий — так каже кореспондент — мрачний і зденервований. Про будучність Росії говорить сумно, перериваючи розмову і задумуючись. „Я в будучність гляджу крізь мраку. В містах голод, а села благоденствують (?!) Добути від села харчі все тяжше і тяжше. Заходи властей, щоб зберегти міста, як огнища промислу й культури стрічаються з протиділаннєм. Село не прийме жадної державної власти. Селянин, — це дрібний буржуй в найгіршім розумінню слова, без культури, ебз свідомости, без державного почуття. **Передбачую стихійний зудар з селам, з котрого пошкодованими вийдемо — ми.** Селяни тримають з совітською владою, поки вона обороняє їх від дідичів, але вони нічим не хочуть жертвувати. Селянин управляє землю способом передпотоповим і як звір до гнізда нікого до свого села не хоче допустити. **Селянство потрафить залити потоками крови наші міста (центра) і знищити мозок держави.** Поодинокі представники нашої інтеліґенції, — казав Ґоркуй,— вплутуються у всякі заговори, вина їх доказана документами (?!) і їм нема пощади. З тих одиниць переноситься на решту інтеліґентів і відносини стають недовірчиві й натягнені. Але я думаю, що совітська влада буде зневолена змінити своє поступовання".

На питання кореспондента, як далеко може піти курс нової економічної політики большевиків, Ґоркий відповів: „Зміни в економічній політиці і в законодатстві можуть іти тільки до якоїсь лінії. **Основних позицій ніяк не вільно здавати.** В далекій будучности Росія представляється Ґоркому як велика демократична держава, построєна на взір Союзних Держав північної Америки.

На питання, які мотиви спонукали Ґоркого зближитися до совітської власти Ґоркий сказав: **„В засаді я цілком годжуся з теорією Леніна і твердо вірю в міжнародну соціяльну революцію.** У нас в Росії процес соціяльного визволення (?!) припізнився тому, бо західно европейський пролетаріят не зібрав ще своїх сил. На мою думку, Лєнін це величня інтернаціональна фіґура (?!), він як Петро Великий сотворив епоху в російській історії. Та на жаль багато єсть в Росії таких, що не розіють його... Не можна сказати, що революція стримала літературний розвиток Росії. Я стою в кружку дуже талановитих молодих беллетристів (чоловік 10), котрі дуже багато написали, а не друкують тому, бо нема паперу (?!) Як тільки появиться змога друкувати книжки, то світ знов почує про літературу в Росії".

Кореспондент каже, що в Ґоркого хоробливий вигляд і згорблена стать. На прощання він сказав: „побажайте мені щасливої дороги. Їду лічитися в Наугайм. В мене хоре серце, я кашляю".

До цеї дуже цікавої розмови додамо від себе.

Ґоркий причинився чимало до теперішної крівавої анархії в Росії, бо в його творах, як може в жадного другого письменника, виступали руїнницькі інстинкти, нехтовання всякого авторітету, доптання всяких здобутків людської культури, усього, що чоловік уважав святим. Ґоркі і Андреєв своїми жахливими малюнками рознуздали і так мало культурну душу московської молодіжи, котра тепер грає ролю катів і немилосердних провокаторів.

Сам без вищої освіти, відчуває нехіть до людий, котрі систематичною наукою здобули собі імя і значіння і спокійно дивиться на це, як наймудрійші голови Росії падуть під обухом одичілого большевизму. Український народ ніколи не забуде йому, що за його протекторату над наукою і штукою погиб наш молодий і надійний поет Чупринка. Ніякі викрути тут не поможуть. Він бачить знущання большевиків над нашим народом, бачить як „чеки" в кров і болото стрясають цвіт народу, інтеліґенцію, і дальше есть достойником в большевицькому пеклі. Його літературне імя на віки останеться заплямлене кровю, тому не диво, що від нього з омерзіннем відвертається найбільший з сучасних російських письменників, людина високо культурна і гуманна Дмитро Мережковський. З самої розмови виходить, що Ґоркий хоче від допитів анґлійського кореспондента викрутитися сіном з пивниці.

Повно тут усяких неконсеквенцій. В очи бє нехіть до села й до селянина. Порівнання Лєніна з Петром Великим смішне. Петро, хоч пяниця, звір і катюга, але все таки людина велика, він творив европейську Росію, він будував, а Лєнін руйнує. Лєнін з походження Азіят із Росії робить Азію. Що Петро збудував, це Лєнін зруйнував. Епохи він в історії не зробить, бо або світ завалиться, або літа панування крівавої банди останугься сумної слави інтермецом, божевільною повоєнною дурійкою. Ґоркий каже, що Росія перетвориться в Союзні Держави, такі як є в Америці, а зараз таки додає, що большевики не уступлять зі своїх принципів (комунізація землі, хати, жінки, винищення інтеліґенції, поневолення села і т. д.). Як це повязати з собою?

Ґоркий їде лічитися в Навгайм, бо в його ссерце хоре. Нам здається, що в його серця давно нема!

Федор Кретулецький.

ДОПИСІ

КЛІФТОН, Н. ДЖ.

Юди в двайцятім століттю.

Товариство „Українська Січ" в Клифтон, Н. Дж., 182-гий відділ У. Н. Союза, на звичайнім місячнім мітінгу ухвалило купити український бонд за 50 долярів, а що в касі готівки не було, з причини господарки бувшого предсідателя, то товариство рішило одноголосно, щоби кождий член дав по два доляри. В такий спосіб зібралося 64 доляри. З тих гроший купило товариство 50-доляровий бонд і заплатило каблеграму до Ліги Народів у Женеві.

Крім того закупили бонди української Національної Позички отсі добродії: Іван Думковський (предсідатель тов. „Укр. Січ"), о. канонік Левицький і Пилип Гулька по $50; Іван Роздзябяк (кас. това-а), Михайло Пипюк (секр. това-а), Максим Барна і Михайло Клипка по $10. — Разом за 240 долярів.

Наше товариство числить у-сего 30 членів, і хотяй тепер безробіття, то кождий дав, що міг, на поміч рідному краєви, який стогне в неволі Ляхів-наїзників.

Неоден з читачів подумає собі: „Таке мале число членів... Яка там мусить бути згода і любов до вітчини, коли зібрали таку показну суму на ратунок рідного краю". Та — на жаль — мушу сказати, що в нас того нема, бо і в нас є зрадники-Юди, котрі сіють сімя незгоди серед членів товариства. Як Юда, що був перше апостолом, а потім стався зрадником, таксамо і той чоловік, котрого імя наразі замовчу в тій надії, що може він не стратив ще зовсім чести і почуття називати себе Українцем, хотяй уже перенісся стухлою наукою „Виродної Волі" і її пана редактора Бриська; тойсам чоловік, котрий був предсідателем товариства, нараз стався його ворогом. Він не то що нічого на бонд не дав, але намовляв людий, аби ані цента не дали на українську Національну Позичку.

Не знаю, з якої причини він так нагло перемінився, бо як був предсідателем товариства, то був великий український патріот, працював для товариства всіми силами, на кождім мітінгу бив довбенькою о стіл цілих чотири години, давав раду на всі боки, як би то піднести товариство морально і матеріяльно, заложив Театральний Кружок, котрий давав представлення що місяця, а нарешті з тої ревности хотів ще купити салюн і галю для товариства, вартости 17.000 долярів. Словом: чоловік-патріот, яких мало.

Та не так склалося, як думалося... Показалося чудо! По кождім представленню (а було їх якиєсь десять) показалось, як то звичайно буває, недобори, котрі товариство мусіло покривати. Але пан предсідатель все не тратив надії, бо — мовляв — відограєся добру штуку, а добра штука дорого коштує. І так ішло далі. Грали штуку за штукою, предсідатель робив рахунки, ніхто його не контролював, завсіди треба було доплатити яких 20 до 30 долярів, а коли часом було що більше, то пан предсідатель казав, що він се заплатив зі своєї кишені, але того не рахує: най буде на добро товариства (тут ніколи не збрехав, бо за сценою завсіди остало 4 до 5 фляшок з горівкою, котрі носив в кишені для підтримання духа). Досить, що як уступив з предсідательства, то представив рахунок, що товариство остало йому ще винно 17 долярів. Отсе ціла правдива історія двоїстого урядовання пана предсідателя.

Та не в тім діло, що він не вмів урядувати, чи не хотів; такі річи товариство прощає. Але ніколи не може простити зради, а особливо в теперішну пору, коли ми мусимо лучити всі свої сили і станути як оден муж в обороні вітчини — хотяй не з оружем в руках, то бодай з американським доляром, який має тепер силу в світі, і показати нашим ворогам, що ми не спимо, що в нас є сила і що ми не дамося більше поневолювати, бо ми нарід славний з минувшини, котрий вміє довго терпіти, але як стане раз проти ворога, то страшно пімстить заподіяну йому кривду! Кождий щиро мислячий Українець віддав би останний гріш і остатну краплю крови за вітчину, як потреба буде сего вимагати. Але зрадники, Юди, яничари, наймити Лейби Троцького і ученики пана Бриська — ті, що називають себе Українцями, а шкодять українській справі, котрим перевернулося в голові і котрим сниться большевицький рай та комуністичне спільне корито — до тих я кличу: Верніться, поки час, поки ще можна все направити, бо потім буде запізно!

Товариш.

ІНДІЯН ОРЧАРД, МАСС.

Купуймо українські бонди!

Тут у Лудлов і Індіян Орчард живе около 80 щирих синів України зі Стрия і Калуша. Ми читаємо український часопись і бачимо, як то по других місцевостях Українці склюкують збори і нараджуються, як би то помогти рідному краєви, щоби він далі не мучився в тім ляцькім пеклі. Ми знаємо дуже добре, як жорстокий ляцький наїзник знущається над нашим бідним і голодним народом, дивимось очима своєї душі на тяжкі муки своїх рідних, а помимо того відносимося до всього того байдужно.

Чи ви, Братя Українці, вже забули, як ми в краю співали „душу й тіло ми положим за нашу свободу"? Але ми, Браття Українці, того не сповнили! Сповнили се наші браття в старім краю, котрі полишали своїх старих родичів і молоді жінки з дрібними сиротами, які днями і ночами плачуть-ридають, що не мають де своєї голови притулити. А ми собі сидимо як у Бога за дверми і чекаємо з дня на день; аби вже вичитати в „Свободі", що Східна Галичина увільнена з ляцького ярма. Дай то, Боже, того як найскорше діждатись, але і ми мусимо до того трохи причинитись і купити бонди для визволення Галичини, таксамо, як другі місцевости се роблять. Не дивімся ми на священика, що такої біди шукає, але ми, Українці з Лудлов і з Індіян Орчард, покажімся перед світом, що і ми не забуваємо за свій рідний край. Постараймося, щоб між нами не було ані одного Українця, котрий не купив би бонду для визволення Східної Галичини з ляцької неволі.

Я думаю, що кождий з нас може купити бонд за 5, 10, 25 чи 50 долярів, бо тутешні фабрики є по більшій части в руху і мало котрий з нас сидить без роботи. Не відкладаймо сеї преважної справи на пізнійше, але берімся жваво до діла, всі як оден, і покажім, що й ми, Українці з Лудлов і з Індіян Орчард, ненавидимо ляцьке ярмо.

Читач „Свободи".

АЛЕНТАВН, ПА.

Двіста долярів на ратунок рідного краю від Ляшні.

Братство Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії, від. 17 „Провидіння", ухвалило на своїм місячнім мітінгу виасигнувати зі своєї братської каси $200 на державну позичку Української Галицької Републики. Сі гроші уряд згаданого братства передасть місцевому комітетови до розпродування українських Бондів Свободи, а комітет відішле їх на руки представників нашої української держави у Вашінґтоні.

Годиться тут зазначити, що секретар названого висше братства, дякоучитель п. Григорій Пипюк, купив бонд за $10, а Володимир Кашицький теж за $10. Є надія, що наші члени підуть за красним примірoм свого секретаря, п. Пипюка, тай собі закуплять українські бонди.

Дорогі Браття і Сестри славного братства „Провидіння"! Ви зрозуміли розпуку своїх старокраєвих братів і сестер, вдів, сиріт і калік під ляцько-татарським ярмом. Ви почули той тяжкий стогін нашого гнобленого народу і побачили очима своєї душі ту невинно пролиту кров, яка кличе до неба о пімсту. Ви уявили собі як слід усе горе галицьких Українців і тому піддержуєте акцію правительства Східної Галичини під проводом д-ра Петрушевича. Честь Вам, щирі Сини і Доньки Неньки України, за Вашу любов до своєї поневоленої Вітчини! Дай Боже, щоби та наша Вітчина була як найскорше на волі і щоби вона відвдячилася Вам за Вашу для неї поміч!

Коби то всі українські товариства в Америці пішли слідами 17-го відділу „Провидіння"! Як би то було гарно, коли би між американськими Українцями не було ані одної людини, яка не була би в посіданню хоч одного Бонду Свободи Української Галицької Держави!

Володимир Кашицький.

ГАРТФОРД, КОНН.

До Українців з села Манаїва, пов. Зборів.

Дорогі Браття і Сестри! Вам певно відомо, що ще перед виїздом до Америки о. декана Филимона Тарнавського (він тепер є на парохії у Клівленді, Огайо) докінчено в нашім рідним селі будову церкви, яка коштувала около 40.000 ринських. На початку світової війни тяжкий ворог Москаль напав на наше село і зруйнував усе до непізнання.

Дня 6. мая 1917 року завязався в Гартфорд комітет (Василь Мовчук, предс. і Петро Драпак, кас.), який постановив собі збирати добровільні жертви на відбудову церкви в Манаїві. На сю ціль зібрано поверх 300 долярів і ті гроші ульоковано в банку „Гартфорд Сіти Бенк Трост Компани" (число вкладк. книжочки 3795). Про ті гроші ми вже писали кілька разів до свого рідного села і діставали за кождий раз таке припорученє: „Гроші нехай лежать у Вас, бо тут нема кінця ніякого".

Ціла ся справа є ясна і зрозуміла для кождого, лише не для парафіянів Лейби Троцького.

Ви, виходці з Манаїва, може собі пригадуєте Івана Кривого, що служив за ставом. Відколи в Росії дався чути Лейба Троцький, від того часу той наймитина не дає нам спокою і все чіпається за ті гроші, які ми на свою церкву зложили. Бо він хотів ті гроші післати Дмитришинови в Ню Йорку на якусь там пропаганду. В числі 7-ім дурної большевицької „Оси" (з 15. цвітня 1920) ся крива людина наплела за ті гроші як з горячки і заялозила чесних людий, а тепер зачинає знова ялозити їх своїми листами.

Ясна річ, що „товариш" Іван є простим кирпинником і чорнителем невинних людий, бо інакше він кождої хвилі міг би зайти до згаданого висше банку і переконатися, що зібрані гроші є в безпечнім місци і ніким ненарушені. Але Іван Кривий має криву душу, тож любується кривою правдою і кривими аргументами. Такої кривої моралі він навчився з одної большевицької брошури, яку собі купив по своїм приїзді до Америки.

Я вірю, що чесні громадяни з Манаїва, для котрих так ревно, совісно і щиро працював колись наш незабутий о. Тарнавський, відвернуться від усіх большевицьких круків і не будуть звертати ніякої уваги на їх зловіще кракання. Дай Боже, щоби кождий і кожда з нас були в посіданю хоч одного українського Бонду Свободи і щоби ми всі вернулися до своєї рідні — разом працювати, лучшої долі собі добувати, чесно і по божому жити, а коноводам Троцького дай, Господи, у жидівських грубах палити!

Анна Дайчак.

УКРАЇНЕЦЬ--РУСЬКИЙ--МОСКАЛЬ.

(З варшавської „Укр. Трибуни").

Один мій приятель, Москаль, начитався якось раз українських газет тай питає мене:

— Чого ви пишете про нас не в одне? То раз „**Росіяне**", раз „**Руські**", раз „**Великороси**", а то от останніми часами, то вже й „**Москалі**"?

Я подумав трохи і, замісць відповіди, запитав його сам:

— А чого ви пишете про нас раз „**Малорос**", раз „**Русин**", раз „**Русскій**", раз „**Украінецъ**", а то часом і так буває — „**уроженец юго-западного края**", а-бо „**Юга Россії**"?

Обидва ми могли-б з неменьшим успіхом запитати разом ще й Поляка, про їхню ще до нас термінольоґію. Особливо це у них пікантно виходить з нами Українцями.

Оден мій знайомий у варшавському якомусь часопису, на одній і тій же самій сторінці прочитав і про „**населенне Малопольскі**", а вона на польських мапах не якнебудь, а аж до самого Дніпра сягає, і про „**атентат Украінця**", і про „**порядних Русинів**", і про „**руське населенне Волині**".

Дійсно: які багаті на синоніми наші мови!

Ох! не без політики тут!

• •

А виходять непорозуміння...

Трудно-ж припустити, щоб редактор — хоч би й „**Общаго Дела**", наприклад — та був таким уже нечитайлом, щоб не знав, що скажім, Русин, Малорос та Українець — це синоніми (рівнозначні назви).

Не годилося-б йому так дуже вже ними зловживати та вводити в блуд своїх не дуже досвідчених читачів. А отже погляньте хоч би на першу сторінку числа 443 — беру так, навмання, — що ви там побачите?

— Румунія — сотні тисяч Німців, Мадяр і **Русинів**; Польща — Русскіх і **Малоросов**". А далі, на тій же сторінці:

— „**Договор о судьбе Украіни**".

А на передостанній:

— „**Петлюрівскіе части**".

Тоді як підкреслені терміни можна було-б замінити скрізь одним.

Ну, та — хай уже! На те воно „Общее Дело", й на те в ньому редактором В. Бурцев, а співробітником пан Яблоновський.

Але от — чи не чудно, що й „**Воля Россії**" — бо спитаю: усе про якихось **Русіх на Закарпаттю** балакає. Чи це з „бабушки" брешковської голосом?

Ну, та що можна вибачити, з огляду на поважний вік, бабушці та за її заслуги, того не можна вибачити редакторові солідного, демократичного, навіть соціалістичного органу.

Панові редакторови певно відомо, що приятелі бабушки, **чеські леґіонери**, введені в блуд (мабуть не ким іншим, як самою бабушкою), **вдерлися не так давно в Ужгороді на зізд учителів і з загрозами вимагали від них приняти за викладову мову в школах—мову русскую**.

У тих хотило горожанської мужности відмовитись, і вони, на те не вважаючи, ухвалили вживати мову... **руську**!

• •

Якось, ще за часів европейської війни, гурт Галичан, так званих „біженців", перебуваючи на Полтавщині, здибався там, на бурякових плянтаціях, з полільницями (дівчатами, що полять), дівчатами з Орловської губернії й одні і другі називали себе ніби однаковим імям, але варто було подивитись, з яким здивованням, навіть острахом, ногладали Галичани на орловських красунь в лаптях та сарафанах. Полтавці, „Украінці", поглядали то на „русскіх" (Галичан) то на „русскіх" запитуючи іронічно:

— **Ну, а хто-ж з вас справді Руський?**

Галичани, одпльовуючись та одмахуючись, відреклися від свого імени...

• • •

Українці здали позиції й відцурались від свого історичного імени. Повторилося в малому те, що відбулося в історії в великих розмірах: **цілий народ відступив свою назву другому народові, щоб тільки не мати спільної назви з грабіжниками**.

• • •

Справді: чого ми, Полтавці чи Кіяне, та ще може знад Росі, ізза того, що наші колишні підданці так міцно вчепились за силоміць їм накинене нашими предками разом з нашою вірою Руською й наше Руське імя, — чого ми так легко від нього відсахнулися?

Відмовились ми тільки на те, щоб не мати спільного імени з нашими колишніми підданцями, а потім „господами"...

Відцуравшись від свого імени, ми тимсамим наче відмовляємось і від своєї історії й даруємо її їм, цим інородцям з земель Мерської та Муромської, яким наші предки з такими труднощами „Добриня", мовляв, „мечем", а „Путята хрестом", **передавали свою культуру, свою державність Руську та свою Руську віру**...

Читач може згадає, що таке не раз бувало? Що теперішні Болгари — народ славянський — загубили, забули своє славянське давне імя і приняли назву своїх недовговічних панів — Фінів знад Волги? Нагадає мені читач, що й давні Дакі та Сармати, що сиділи колись на Дунаєві, загубили своє і приняли чуже імя, — імя свого господаря, могутнього Риму, й досі ним пишаються?...

Але мене це не задоволить! Ми-ж інша сторона. **Не ми, загубивши своє, у когось беремо чуже. Ні! У нас його заграбовано нашими колишніми підданцями!**

І мені його шкода.

Русичами, чи **Русинами**, називались ті, що в **Кракові, на Вавелю**, в дикій тоді ще землі, будували **руську церкву** й розмальовували її, принісши туди вперше-ж віру Руську.

Так називались ті відважні „гості", що з Киева — матері городів Руських — несли по ріжним країнам, у ріжних народів, свою культуру й на спомин про старий город — скрізь закладали „**Новгороди**" і в далекій Карельській землі, і в далеких Брянських лісах, на краю землі Сіверської...

Ми так, як ті Італійці. Вони, римські горожане, в злидних історії загубили своє імя, а його підібрали варвари — Дакійці, й ними пишаються: „Румуни".

Але мало з того втіхи! Маломені з того втіхи, що колись славетній Рим було пограбовано, зруйновано варварами, й разом із золотом його храмів забрано його імя германськими завойовниками й принесено додому, яко титулу „імператорів Римської Імперії".

І таксамо й у нас, разом із золотом наших церков та чудовими образами святої Софії у Києві, було заграбовано й наше імя й понесено разом з титулом „Великого Князя Руського" туди, на далеку північ, на мізерну „Клязму", нашими „варварами" інородцями — чи то їх власними руками, як за Андрія Боголюбського, чи то ханьскими татарськими, за Івана III.

Мене це ніяк не задоволить! Я волів би вернути назад заграбоване.

• •

Колиж несила, коли неможна вже — то хай ні нам і ні їм. Хай вони називаються тим імям, яким їх весь час в історії й називали: **Московити, Москаль, а ми Українці**. І край!

Чикалбей.

„НЄ ПОЗВАЛЯМ!"

(МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН).

Хто не знає того славнозвісного „нє позвалям"? Хто не знає, як колись по польських сеймах і сеймиках вискакував перший ліпший шляхтич Підскакевич, крикнув „нє позвалям" і всі ухвали сейму пішли „на губи". Хто не знає, що давна Польща пішла на операційний стіл лише через те „нє позвалям" і що та сама хороба загнала її до гробу.

Прийшла нова Польща. — Вже без круля... модерна... „демократична ржечпосполіта". Здавалобся, що й Поляки за той час дечого навчились. А в дійсности вони тільки продовжують життє тої старої, клятвої Польщі, яку поховали колись до гробу. Польське „нє позвалям" не забулося, а дальше його чуєся. І то не лише в себе вдома а і поза границею, навіть в Женеві на нарадах Ліги Народів. Тим разом кричить „нє позвалям" не шляхтич Підскакевич, а професор Ашкеназі, Поляк з дзяда-прадзяда, як саме назвиско каже.

Дня 20. вересня с. р. на нарадах Ліги Народів, Ашкеназі, думаючи, що він де на ринку на „краковскім", так розприндився, що аж заступникови покровительки Франції було сего за богато і мусів сказати пупільці правду в очи.

Під обради прийшла справа Вильни, яку реферував представитель Бельгії Гіманс. На його проєкт утворити з Вильни самостійний кантон на взір Швайцарії в границях Литви — згодилися усі члени Ліги. Та Ашкеназі будучи вірним сином своєї шляхотної раси замісць дати мудру відповідь, почав кидатись, нарікати на кривди, які „терплять Поляки", а вкінци коли і се не помагало, накинувся з лайками на Гіманса. Не знаю, чи ужив він загально знаних слів в його вітчині: „ді гой, ді мешігене", та певним є, що напляв Гіманові стільки дурниць, що не міра. А його „нє позвалям" не було кінця.

Відтак говорив представник Литви; сей заявив, що належалоби перевести плебісцит, та се вимагає усунення війск Желіговського.

На се крикнув Ашкеназі: „нє позвалям".

Виступив з промовою Бальфор. Він каже, що коли тільки згадалося за Желіговського, то ніколи не досталося ясної відповіди від Польщі, в якім відношенню стоїть до неї Желіговський: „Чи він повстанець, чи патріот?" Ми чули одно і друге, а ніколи нічого певного. З тим Желіговським не може так дальше справа тягнутися, ми не підемо за Польщею в її тактиці. Ліга Народів мусить усьому тому зробити кінець.

Ашкеназі розуміється, не міг на се нічого сказати, як лише крикнути „нє позвалям"!

Старий Буржуа закидає Польщі, що вона прикрила вицофати війско Желіговського з Вильни, а до тепер еще того не зробила.

Ашкеназі не уважав вже, що говориться а кричав дальше „нє позвалям — нє позвалям".

Представителі Італії, Японії і иньших держав годяться на проєкт Гіманса; питаються еще Поляків і Ашкеназі ограничився на старо-польську відповідь: „нє позвалям!"

Під обради прийшло відтак приняттє Литви до Ліги Народів. Про се сказав колись попередник Ашкеназі Падеревський так: „Естонія і Литва наш нинішний ворог, а як ми сподіємося наш завтрішний приятель, молода і богата Україна, стара Георгія, зовсім молодий Азербайджан і та стара нація мучеників, Вірмени хочуть бути членами Ліги Народів. Вони простягають худі руки, які еще носять сліди кайданів, які здіймила велика війна. **Серце Польщі належить тим, що терплять, борються і надіються**. (Ой, змиємо ми то „серце", бодай воно вже раз тріслo!) І на повисше питанне відповіла би без вагання Польща: так. Та година допущення тих народів еще не прийшла". І Польща сказала делікатно: „нє позвалям". Ашкеназі не бавився в „делікатносці" і крикнув вже голосно: „нє позвалям".

Як Корфанти зробив добру прислугу Польщі на Шлеску так Желіговський зробив не гіршу з Вилном. Чи не навчатьсе наші браця і не залишать патріотичних розбоїв, належить вже таки сумніватися. Ми чули богато про плянований авантуру ген. Івашкевича в Східній Галичині. Я радив би сусідам присісти хвіст і взятися за направу польських „фінансів". А то як прийдеся незабаром справити похорон „Малопольскі" і иньших загарбаних земель, то й не буде чим заплатити, а ті похорони прийдуть певно незабаром; не поможе вам браця і ваше: „нє позвалям".

Юрко.

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

—o—

(Сей лист писав Михайло Федик, капітан української армії, до свого брата Антона, члена 72-го відділу У. Н. Союза, в Тайтусвіл, Па.).

Прага, 2. вересня 1921.

Дорогий і любий Брате!

Ти певно дивуєшся, що я замовчав та чому Тобі так довго не відписую. За се прости мені, але воно все якось так склалося, що вже другий місяць не лише що не маю часу навіть скромного листа написати, але не годен і думок полапати. Стільки клопоту тепер, що не дай Боже! Кождої днини все щось нового: прикрого, тяжкого та поганого. Ся чужина мені вже надоїла та добре далася в знаки.

В послідним листі своїм я згадав був про деякі зміни, а саме про зміни в політиці Чехів до Ляхів. Чехи братаються з Ляхами, а про нас, українських жовнірів, що сидимо на чеській земли вже третий рік, не лише нїщо не стараються, не помагають, але навіть видають ріжні некорисні зарядження, так, що дальше годі тут буде в тих чеських таборах висидіти. А нас тут, прогнаних Ляхами з рідної землї, як я вже Тобі писав, тисячі людий. Ждемо, аж вирішать корисно нашу справу. Все мусимо витерпіти та виждати кінця. Нами тепер перекидують; знова в инше місце підемо. Мабуть усіх нас дадуть до одних великих а поганих бараків в малім місточку, що зветься Йозефів. Тамтуди перейде ціла українська бригада, яка дотепер була в досить ще добрих бараках в місті Німецькім Яблоннім, що лежить коло саксонської (німецької) границі.

Люди наші дуже вже огірчені, бо тяжко їм вже третий рік тинятись по чужині. Але що робити... Тяжко справді, а під Ляхом ще тяжше було би, бо кождого, хто самовільно від нас віддалиться та піде в Галичину, того ляцькі жандарми в тюрму засадять. Були такі випадки, що деяких наших жовнірів, котрі хотіли вертати в Галичину з чеської землі, Ляхи таки на границі постріляли. А були також такі случаї, що навіть не пустили в Галичину, а казали йти назад в чужину...

Такого то добра діждались ми. Але є надія, що буде лучше та що Ляхи Галичини не дістануть, от і тому ми всі ждемо.

Між нами є богато з Великої України, знад Дніпра. Ті рівнож не можуть домів вертати, бо на їх земли всадовилися московські большевики. Коли би були українські большевики, то ще можна би було і там вернути, а то, бачиш, кажуть ніби українська (большевицька) радянська република, але там, Брате, нема майже ані одного щирого Українця при владі. Самі Москалі, які на кождім кроці переслідують українських хлопів, реквірують, що попаде, і забирають все, що лише селяни мають. Сам президент української большевицької републики се є румунський жидюга, що по українськи ані слова не знає. Комісарі також по найбільшій части Жиди, як не Москалі. Всьо чекає, аж все зміниться на лучше, бо так бути не може і не удержиться.

Я писав Тобі, що хочу їхати на Велику Україну. Так я хотів і хочу, але тимчасом ще мушу якийсь час здержатися від подорожі тамтуди. Покищо здержали мене дві причини, а то: Перше, що як би я сам був, то був би справді вже поїхав; але, бачиш, я не сам, бо разом зі мною прибуло на чеську землю до тисячі моїх жовнірів, котрі воювали на фронті під моїм проводом проти Ляхів. Се є краяни-земляки з одного або сусідного повіту. Всі вони, так як і я, в тяжкім положенню змушені перебувати в чужині; тужать за рідною землею і терплять та переносять все, щоб лише якогось лучшого кінця діждатись, а потім разом до краю повернути. Вони зжилися разом зі мною в тій нашій бригаді і я з ними зжився, так, що якось ніяково їх покидати зараз, і жаль. Вони часто приходять до мене та питаються, радяться, що робити і так далі, бо знають мене добре, звідки я, що я хлопський син, та люблять мене. І мені справді жаль стає, коли би я сам мав кудись поїхати, а їх тут з нудьгою полишити. От сказали би: „Ну, як вже наш командант пійшов, то що-ж ми пічнемо і куди підемо?" Так бачиш, Брате, годі якось відлучитися від тих бідних людий. Тай подумав я собі, що ще мушу якийсь час разом лишитися з ними, бо звісно, що старим знайомим в біді, в нещастю все не так тяжко. От і полишився я ще. А до того ще й ся друга причина прилучилась, що тепер там в Росії і в деяких губерніях на Україні голод. Ти певно читаєш з газет про той страшний голод. Там справді страшний голод, нужда, біда, тиф, холера; люди гинуть тисячами або з голоду або в ріжних хоріб, а передівсім від холери. Богато людий — Москалів з тих губерній, де є голод, втікає геть на захід. Покидають свої села, бо там неурожай, посуха, та йдуть в світ за очи. Большевицька влада нічого не може собі порадити. Тепер цілий світ складає жертви, щоби помогти голодуючим людям в Росії. Богато тисяч голодуючих переселяють на Україну, щоби їх тут прокормити. Навіть в Польщу заходять ті голодні, але Польща не дуже то їх пускає, бо боїться, щоби не принесли холери зі собою до Польщі. А Польща сама нічого не має; її населеннє і так бідує та голодує через ту панську нездарну господарку. Ти сам певно знаєш, як Ляхи господарують у своїм краю. Так вони той край знищили і таку дорожню завели, що дальше не йде. А гроші їх так низько стоять, що аж смішно.

Під конець подаю Тобі, дорогий Брате, до відома, що лист Твій одержав і чек, що Ти післав в тім листі. Чомусь довго банк не хотів мені виплатити, але потім виплатив. Я Тобі, Брате, дуже щиро дякую за підмогу і не знаю, як маю Тобі відвдячитись; того я Тобі ніколи не забуду і колись в будучности, як я вже діждуся лучших часів і свого становища, то я Тобі не лише віддам, але і буду Тобі помагати, коли Ти лише будеш хотіти, в кождій Твоїй потребі і радою і порадою і грішми і всім Тобі поможу. А тепер будь здоров.

Цілую Тебе, Твій брат

Михайло.

—o—

Український Січовий Стрілець, Олекса Окопний, котрий перебуває в Терезині (Чехо-Словаччина), написав дня 5. вересня б. р. до свого стрия Петра і до Володимира Осідача (оба в Дітройт, Міш.) лист, з якого подаємо тут кілька цікавійших для загалу речень. У тім листі була також залучена фотографія цілої сотні українських вояків, а на другій стороні сеї фотографії є написані отсі слова: „Любі Товариші Українці! Посилаю Вам товаришів, славних героїв, котрі страждають на чужій земли за нашу любу Неньку Україну".

Дорогий Стрию!

Вашим листом і тими пару долярами, які Ви мені прислали, я дуже втішився і дякую Вам щиро за ласкаву память. За сі гроші я куплю собі споднї, бо вже приходилося голому ходити. Маємо тут надію, що в короткім часі відідемо на нашу славну Україну, але ще мусимо троха почекати, аж буде якийсь конець з тим Шлеском. Тоді рішиться справа і нашої Східної Галичини, а коли вона випаде в нашу користь, то ми нарешті діждемось тої хвилі, що скинемо з себе той польський тягар і повіє теплий вітер на нашу рідну та любу Україну.

Любий Товаришу!

Дуже мене тішить, що Ви, хоч незнакомі мені, написали до мене пару слів і прислали кільканайцять корон. Честь Вам, Добродію, за те, що Ви на далекій чужині відчуваєте наше горе і не забуваєте за нас. Не забувайте, Браття Українці, за нашу Неньку Україну, підпомагайте її, чим лише можете, а Бог дасть, що і нам засвітить колись ясне сонце свободи і волі, що скинемо з себе ті тяжкі кайдани, які наложили на нас проклятї Ляхи. Як доносять нам листи з Галичини, то Поляки дуже знущаються над нашим українським народом, але прийде час, що вони мусять опустити наш рідний край! Незадовго ми з чесько-словацької території вступимо на свою рідну землю зі своїми синьожовтими прапорами і з цілою армією, яка знаходиться на чеській земли, заспіваємо там грімко наш величний гимн „Ще не вмерла Україна". Про большевиків тепер нічого не чувати, тільки що в Росії великий голод і страшна хороба зайшла на той бідний нарід. — Здоровлю Вас, любий Товаришу, і всіх товаришів Українців, котрі в Америці знаходяться. Не забувайте за нас!

—o—

(Сей лист пише Володимир Чубатий, родом з Тернополя, котрий перебуває тепер у Німецькім Яблоннім, Чехо-Словаччина, до свого тіточного брата Василя Кордуби, теж з Тернополя, котрий живе в Мінеаполіс, Мінн. По одержанню сього листа п. Василь Кордуба післав зараз Чубатому грошеву поміч).

Дорогий Брате!

Довший час я до Тебе не писав, але все довідувався про Тебе від дядька. Я знаходжуся тепер враз з жінкою і сином в Чехії, в Німецькім Яблоннім, яко інтерновані галицькі Українці. Нас тут є кілька тисяч Українців.

Я дістався до Чехії в сей спосіб: За Австрії я був податковим екзекутором за декретом в Турці над Стрийом і там оженився. Добре мені було до розпаду Австрії, а по її розпаді я знова повнив службу у нашій Державі яко екзекутор. Але не довго, бо по сімох місяцях ми мусіли уступити під напором Поляків. Я дістав приказ їхати з касою до Станиславова, що я й учинив. Коли приїхав до Станиславова, то віддав гроші в уряді, а сам пішов до Твоєї сестри Люні (Теклюні), котра є віддана за вахмайстра жандармерії Чушака, і застав у Люні Тосю (Антосю). Вони дуже утїшилися мною, бо не знали, де я обертаюся. На другий день був відворот із Станиславова, отже шваґер Чушак мусів їхати, а я зістався коло Люні і Тосі. Крився я у них від Поляків два місяці, а по двох місяцях виїхав із Тосею до Тернополя. Заледви я приїхав до дому і переночував, рано прийшли польські жандарми і мене приарештували та забрали зі собою. Представ собі, Василю, що за розпука була моїх родичів! Вони аж умлівали, але се не помогло, бо зараз у вечер я виїхав під ескортою до Львова. Ой, Брате! Там мав я добру школу: били, їсти не давали — хотіли вимусити на мені, де я гроші подів. Вони мислили, що я гроші закопав і не хочу признатись. І так я висидівся чотири місяці в Бриґідках, а по чотирох місяцях удалося мені втечи за помочию других до Чехії. Коли я перейшов границю, то наша місія надала мене до нашої Бриґади в Німецькім Яблоннім, де я зістав приділений до нашої жандармерії. Тут побирав я місячну платню в квоті 250 корон і пхав біду наперед. Але що жінка і син приїхали (вони мусіли також утікати, бо Поляки хотіли їх арештувати) і що жінка з перестуди занедужала на запаленнє легких, то я через два місяці дуже гірко бідував. Погадай собі, Брате, яке то життє у бараках з дошок — оден Бог знає!... Тепер Чехи відобрали нам ту мізерну платню і дають тільки 50 сотиків на день. Се зробила рука польська, але то дарма: нас ніхто не розжене! Ми своє видержимо, а від свого не відступимо! Наша Галичина була українською і буде!

Я знаю, що і ви там працюєте також. Ви повинні помагати нам, бо небавом сонце нам зачне весело світити на нашій рідній земли.

Дорогий Василю! Прошу Тебе дуже, може Ти був би так добрий та післав мені пару долярів. О то я Тебе дуже прошу! Дуже мені є прикро, що я до Тебе руку витягаю, але я уже в Чехії третий рік і обходився як міг, а тепер то дуже круто. Син мій Степан є тепер в другій клясі ґімназійній і дуже добре вчиться. Треба йому на книжки, а тут годі де взяти.

Здоровлю і цілую Тебе враз з моєю родиною. Твій брат

Володимир.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

NEW HAVEN, CONN.

Заходом **Драм. Кружка „Бандурист"**, відбудеться в Ню Гейвен дня **5-го падолиста (новембра) 1921 р.** на церковній гали під ч. 127 Парк стр. **ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ** в честь **Івана Франка.** Початок точно о годині 7-мій **вечером.** Концерт великий, бо складаєсь з 27-ох точок. Тож запрошуємо усіх, де всі спільно відсвяткуємо сей концерт в честь нашого найбільшого галицького поета та мученика Івана Франка. — За добре виконанне програми ручить

56,7,8 **„Бандурист".**

YONKERS, N. Y.

Українське Спів. Тов. ім. Лисенка в Йонкерс, Н. Й. відограє представленне в трох діях

ЯВДОХА СВЕКРУХА
В НЕДІЛЮ, 6. ПАДОЛИСТА

в Prospect Hall.

Початок точно о годині 4.30 пополудни, а по представленню БАЛЬ до півночи. Режісер: М. Фатюк. — Проситься всіх Українців місцевих і з околиці о численну участь.

56,8 КОМІТЕТ.

NORTHAMPTON, PA.

Заходом **Тов. читальні Просвіти ім. Івана Франка,** відограється представлення **УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ,** драма з сільського життя в 5-ох діях **в неділю, дня 6. падолиста 1921 р.** в Українській гали на Newport Ave., Northampton, Pa. Початок о годині 7.30 **вечером.** Вступ для мущин 50 цнт., для женщин 35 цнт. Запрошуєсь всіх Українців з Алентавн, Бетлегем і Ормрод. Прийдіть а будете вдоволені. Ґаля нова, простора, услуга добра, а представленне, яке ще в тих околицях ніколи не грано. За що ручить

56158 КОМІТЕТ.

CHICAGO, ILL.

Заходом **Укр. Аматорського Кружка „Молодий Боян"** в Савт Сайд Шикаго, відограєсь представленне **ВИХОВАНЕЦЬ,** комедія із співами і танцями в 3-ох діях Л. Янчука. **в неділю, дня 6-го падолиста 1921 р. в Український галі,** 4950 So. Paulina Street. Початок о годині 7-мій вечером. Режісер і дірігент п. М. Матвіїв. На се представленне запрошує Українців з околиці — КОМІТЕТ. 56,8

З БІЛОРУСИ.

„Беларускія Ведамасьці" виходить у Вильні з 26. вересня подають спис білоруських учителів, яких польська влада позбавила посад тільки тому, що ці учителі признаються до білоруської нації а не польської. Цей спис обнимає 46 осіб. Всі вони учителі з учительською кваліфікацією. Ґазета ця, подаючи цей спис, додає: „Все це твориться — не на смерть нам, а на життя. Через горе і недолю дійдемо до відродження своєї батьківщини Білоруси".

Для характеристики відносин білоруського громадянства і його преси до Українців, подаємо нотатку, яка була поміщена в томуж числі згаданої ґазети:

„Повідомляємо Українців, переживаючих у Вильні, що наша редакція **дістає богато українських газет ріжних напрямків, як в краю так і з еміграції, з Америки і Канади. Ми** з приємностю можемо позичати їх нашим браттям Українцям для прочититання".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 6. листопада, о годині 3-тій пополудни, в галі Івана Ваверчака під ч. 782 Стейт стріт. Проситься всіх членів, аби явилися на тім мітингу і почули, які були приходи і розходи у 1921 році. Після ухвали попередного мітингу неявившийся на річнім мітингу член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Буде вибір нового уряду. — Г. Бабин, предс.; Н. Пащин, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. Николая, від. 78, буде мати свій надзвичайний мітинг в неділю, 6. падолиста, зараз по Службі Божій, в гали церковній. Кождий член має явитись і заплатити свою місячну вкладку. Неприсутний на тім мітингу член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — В. Степаняк, пр.; М. Шайняк, секр.